

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 20.5.2020.
COM(2020) 553 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE

Malta

**Izvješće pripremljeno u skladu s člankom 126. stavkom 3. Ugovora o funkcioniranju
Europske unije**

IZVJEŠĆE KOMISIJE

Malta

Izvješće pripremljeno u skladu s člankom 126. stavkom 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije

1. UVOD

Komisija je 20. ožujka 2020. donijela Komunikaciju o aktivaciji opće klauzule o odstupanju iz Pakta o stabilnosti i rastu. Ta klauzula olakšava koordinaciju proračunskih politika u vrijeme ozbiljnog gospodarskog pada, kako je utvrđeno u članku 5. stavku 1., članku 6. stavku 3., članku 9. stavku 1. i članku 10. stavku 3. Uredbe (EZ) 1466/97 te članku 3. stavku 5. i članku 5. stavku 2. Uredbe (EZ) 1467/97. Komisija je u Komunikaciji Vijeću iznijela stajalište da trenutni uvjeti dopuštaju aktivaciju te klauzule zbog očekivanog ozbiljnog gospodarskog pada prouzročenog pandemijom bolesti COVID-19. Ministri financija država članica složili su se 23. ožujka 2020. s Komisijinom procjenom. Aktivacijom opće klauzule o odstupanju dopušta se privremeno odstupanje od kretanja prilagodbe prema srednjoročnom proračunskom cilju, pod uvjetom da se time srednjoročno ne ugrozi fiskalna održivost. Vijeće na preporuku Komisije može za korektivni dio donijeti i odluku o usvajanju revidirane fiskalne putanje. Aktivacijom opće klauzule o odstupanju ne obustavljaju se postupci u okviru Pakta o stabilnosti i rastu, nego se državama članicama omogućuje da odstupe od proračunskih zahtjeva koji bi se obično primjenjivali, a Komisiji i Vijeću da u okviru Pakta poduzmu potrebne mjere za koordinaciju politika.

Iz podataka koje su malteška nadležna tijela dostavila 31. ožujka 2020. i koje je naknadno potvrdio Eurostat¹ vidljivo je da je u 2019. deficit opće države u Malti dosegnuo 0,5 % BDP-a, dok je bruto dug opće države iznosio 43,1 % BDP-a. Prema Programu stabilnosti za 2020. Malta u 2020. planira deficit od 7,5 % BDP-a i dug od 54,5 % BDP-a.

Planirani deficit za 2020. dokaz je *prima facie* o postojanju prekomjernog deficita kako je definirano u Paktu o stabilnosti i rastu.

Komisija je stoga pripremila ovo izvješće, u kojem je analizirala ispunjava li Malta kriterij deficita iz Ugovora. Može se smatrati da je kriterij duga ispunjen jer je udio duga ispod referentne vrijednosti od 60 % BDP-a utvrđene Ugovorom. Komisija je uzela u obzir sve relevantne čimbenike i snažan gospodarski udar zbog pandemije bolesti COVID-19.

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10294648/2-22042020-AP-EN.pdf/6c8f0ef4-6221-1094-fef7-a07764b0369f>

Tablica 1. Deficit i dug opće države (% BDP-a)

		2016.	2017.	2018.	2019.	2020. KOM	2021. KOM
Kriterij deficita	Saldo opće države	1,0	3,3	1,9	0,5	-6,7	-2,5
Kriterij duga	Bruto dug opće države	55,5	50,3	45,6	43,1	50,7	50,8

Napomena: Eurostat, Komisijina proljetna prognoza 2020.

2. KRITERIJ DEFICITA

Na temelju Programa stabilnosti predviđa se da deficit opće države u Malti u 2020. dosegne 7,5 % BDP-a, što je iznad, a ne blizu referentne vrijednosti od 3 % BDP-a iz Ugovora.

Planirano prekoračenje referentne vrijednosti iz Ugovora u 2020. iznimno je jer je posljedica snažnog gospodarskog pada. Uzimajući u obzir utjecaj pandemije bolesti COVID-19, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2020. predviđa se pad realnog BDP-a u 2020. za 5,8 %.

Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2020. planirano prekoračenje referentne vrijednosti iz Ugovora trebalo bi biti privremeno i deficit opće države trebao bi u 2021. pasti ispod 3 % BDP-a. Međutim, te su projekcije vrlo nepouzdana.

Ukratko, planirani deficit za 2020. nije blizu referentne vrijednosti od 3 % BDP-a iz Ugovora, nego iznad nje. Smatra se da je planirano prekoračenje iznimno, kako je definirano u Ugovoru i Paktu o stabilnosti i rastu, i zasad se smatra privremenim. Stoga analiza upućuje na zaključak da *prima facie* kriterij deficita kako je definiran u Ugovoru i Uredbi (EZ) br. 1467/97 nije ispunjen.

3. RELEVANTNI ČIMBENICI

U članku 126. stavku 3. Ugovora propisano je da Komisija mora pripremiti izvješće ako država članica ne ispunjava zahtjeve na temelju jednog ili oba navedena kriterija. U tom izvješću Komisija „vodi računa o tome je li državni deficit veći od državnih investicijskih izdataka i uzima u obzir sve ostale odgovarajuće čimbenike, uključujući srednjoročni gospodarski i proračunski položaj države članice”.

Ti se čimbenici dodatno pojašnjavaju u članku 2. stavku 3. Uredbe (EZ) br. 1467/97, u kojem je također propisano da Komisija mora s dužnom pažnjom razmotriti „sve druge čimbenike, koji su po mišljenju predmetne države članice relevantni, kako bi sveobuhvatno procijenila ispunjavanje kriterija deficita i duga, a koje je država članica predložila Vijeću i Komisiji”.

Glavni dodatni čimbenik koji treba uzeti u obzir u aktualnoj situaciji u 2020. gospodarske su posljedice pandemije bolesti COVID-19, što znatno utječe na proračunsko stanje i zbog čega su izgledi vrlo neizvjesni. Zbog pandemije je aktivirana i opća klauzula o odstupanju.

3.1. Pandemija bolesti COVID-19

Pandemija bolesti COVID-19 uzrokovala je snažan gospodarski udar čije se znatne negativne posljedice osjećaju u cijeloj Europskoj uniji. Posljedice na rast BDP-a ovisit će o trajanju pandemije i mjera koje se poduzimaju na nacionalnoj, europskoj i globalnoj razini da bi se usporilo širenje bolesti, zaštitili proizvodni kapaciteti i podržala ukupna potražnja. Države

članice već su donijele ili su u postupku donošenja proračunskih mjera za povećanje kapaciteta zdravstvenih sustava i pružanje pomoći građanima i sektorima koji su posebno pogođeni. Donesene su i brojne mjere potpore za likvidnost i druga jamstva. Nadležna statistička tijela trebaju na temelju detaljnijih informacija ispitati imaju li te mjere neposredan učinak na saldo opće države. Te će mjere zajedno sa smanjenjem gospodarske aktivnosti pridonijeti velikom povećanju stanja državnog deficita i duga.

3.2. Srednjoročno gospodarsko stanje

Realni rast malteškog BDP-a od 7,3 % u 2018 i 4,4 % u 2019. pokretala je domaća potražnja ojačana snažnom privatnom potrošnjom i ulaganjima. Gospodarstvu Malte u 2020. ozbiljno će naškoditi pandemija bolesti COVID-19. Program stabilnosti predviđa da u 2020. BDP padne za oko 5,5 % te da se u 2021. donekle oporavi. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2020. očekuje se da BDP padne za oko 5,75 %. Očekuje se da privatna potrošnja padne zbog mjera ograničenja kretanja i zatvaranja poduzeća koja nisu nužna. Očekuje se i pad ulaganja unatoč nastavku nekih velikih projekata ulaganja u zdravstvo i infrastrukturu. Predviđa se da nepovoljno vanjsko okruženje i zastoj u turizmu dovedu do velikog pada izvoza usluga. Taj veliki pad izvoza bit će posljedica pada domaće potražnje. To je olakotni je čimbenik u procjeni usklađenosti Malte s kriterijem deficita u 2020.

U 2021. se očekuje oporavak gospodarstva jer će ublažavanje općih ograničenja potaknuti domaću potražnju. Svejedno, Malta je maleno otvoreno gospodarstvo i zbog toga su njezini gospodarski izgledi uvelike ovisni o neizvjesnostima na svjetskoj razini i uspješnosti njezinih trgovinskih partnera. Srednjoročno, očekuje se da Malta raste brže od prosjeka EU-a. Potencijalnom rastu u Malti pridonosi rast broja stanovnika, akumulacija kapitala i rast produktivnosti.

3.3. Srednjoročno stanje proračuna

Na Maltu se primjenjuje preventivni dio Pakta o stabilnosti i rastu i u 2019. od nje se tražilo da osigura usklađenost sa srednjoročnim proračunskim ciljem (strukturno uravnotežen proračun). Na temelju podataka o realizaciji i Komisijine proljetne prognoze 2020. oba stupa upućuju na određeno odstupanje. Konkretno, rast neto javne potrošnje premašio je stopu dopuštenu kriterijem referentnog mjerila za rashode, a strukturni saldo u 2019. pogoršao se više nego što je dopušteno. Stoga ukupna procjena upućuje na određeno odstupanje od zahtjeva iz Pakta o stabilnosti i rastu u 2019.

Programom stabilnosti za 2020. za Maltu predviđa se veliko pogoršanje javnih financija, sa suficita od 0,5 % BDP-a u 2019. na deficit od 7,5 % BDP-a u vrijeme pandemije bolesti COVID-19. Fiskalni paket za borbu protiv negativnih posljedica pandemije procjenjuje se na 4,1 % BDP-a, najviše za dodatke na plaću, posebne socijalne naknade i dodatnu potrošnju u zdravstvu. Usto, vlada je odgodila plaćanje poreza i dala jamstva od otprilike 2,8 % BDP-a, a nadležna statistička tijela moraju ispitati ima li to neposredan utjecaj na proračun. Deficit je posljedica i očekivanog pada na strani prihoda, uglavnom zbog pada potrošnje kućanstava. Predviđa se da će se deficit u 2021. smanjiti na 3,6 % BDP-a. Ta projekcija uvelike ovisi o pretpostavljenom umjerenom gospodarskom oporavku koji se uglavnom oslanja na domaću potražnju, a očekuje se da počiva na primitcima od izravnih poreza, koji će se povećavati kako se potrošnja bude oporavljala, te od neizravnih poreza, koji će rasti s poboljšanjem na tržištu rada. S primjenom privremenih mjera potpore očekuje se smanjenje državnih rashoda.

Srednjoročno, Programom stabilnosti želi se postići ponovno spuštanje udjela duga u BDP-u i povratak na srednjoročni proračunski cilj strukturno uravnoteženog proračuna.

4.4. Ostali čimbenici koje je dostavila država članica

Malteška nadležna tijela dostavila su 12. svibnja 2020. dopis s relevantnim čimbenicima u skladu s člankom 2. stavkom 3. Uredbe (EZ) br. 1467/97. U analizi prikazanoj u prethodnim odjeljcima ti ključni čimbenici koje su dostavila nadležna tijela već su u velikoj mjeri uzeti u obzir. Dodatni su nespomenuti čimbenici oni koji se odnose na jačanje fiskalnog okvira, osobito na institucionalizaciju analiza rashoda.

4. ZAKLJUČCI

Prema Programu stabilnosti planira se da deficit opće države u Malti u 2020. dosegne 7,5 % BDP-a i tako premaši referentnu vrijednost od 3 % BDP-a iz Ugovora. Smatra se da je planirano prekoračenje iznimno i zasad se smatra privremenim.

U skladu s Ugovorom i Paktom o stabilnosti i rastu u ovom su izvješću ispitani i relevantni čimbenici. Stoga, budući da je planirani deficit znatno iznad 3 % BDP-a i uzimajući u obzir sve relevantne čimbenike, analiza upućuje na to da kriterij deficita, kako je definiran u Ugovoru i Uredbi (EZ) br. 1467/1997, nije ispunjen.